

Sandheden

Fra bogen "Troen og det utrolige" af Uffe Birkedal (1901)

Hvad er sandheden? Sandheden om livet og døden, begyndelsen og enden. Hvorfra kommer jeg, og hvor går jeg hen? Disse spørgsmål er religionens kildevæld.

Det er dig, som du stod på en lille ø, tager foran og tager bagved og tager til alle sider. Dit blik formår ikke at gennemtrænge dette tågehav, som alle vegne lukker sig om dig.

Begyndelsen og enden. Videnskabens hug med sin hakke ned i kendsgerningernes hårde fjældgrund, og mange vældige granitblokke og mangt et kosteligt malm bragte den for dagens lys. Tænkningen greb disse emner og rejste de stolteste bygninger, og den sagde til menneskeånden: Her skal du finde hvile, tryghed og glæde evindeligt. Men stormen vågnede, og alle disse herlige borge sank i grus, thi de havde kun luften til grundvold og skyerne til tårne og tinder. "Se hvilke bygninger og hvilke stene" - ja, og se hvilke ruiner!

Årsag og følge føjes kunstigt sammen i en lang blinkende kæde tilbage til urtågen, men den første årsag og den sidste følge taber sig i mørket. Ingen har skuet den mægtige kædes første eller øjnet dens sidste led.

Men spørgsmålet kan aldrig dø, thi menneskeslægtens hjerte banker deri. Den religiøse drift er som de utømmelige vandførende lag i muldets skjulte dybder, hvorfra det pibler op. Men kommet frem i lyset deler vandede sig på højalpernes kam, hvor floderne eller vandskellet løber mod alle verdenshjørner, hver i sit leje.

Religionerne møder frem i rad og række, og enhver af dem forkynder: Jeg har sandheden - jeg er sandheden! Ak, var der kun én flod, som der kun er én mægtig vandåre. - Var der kun ét svar, som der kun er ét vældigt spørgsmål.

Enhver religion hviler på historie, som må tages på tro og love. Og hvem tror jeg bedst? Mon ikke mine forældre, mine venner, mit folk. Uudslettelig fæster indtrykkene fra barndommen sig i den fuldmodne menneskesjæl. Jeg fik min religion som jeg fik mit sprog - forud for al erindring. Tid, sted og opdragelse har afgjort det, før jeg kunne begynde at overveje, og da jeg blev moden nok til at overveje, havde ærefrygten sat sit præg i min sjæl.

Er ikke spørgsmålet om religion for det store flertal slet og ret et spørgsmål om tidsalder, nationalitet, om længde- og breddegrad!

Dette er en kendsgerning, og intet tænkende menneske kan undgå før eller senere at støde på den og overveje den. Jøden, muhamedaneren, den kristne, buddhisten - alle er de undergivet disse vilkår, og alle påberåber de sig en guddommelig åbenbaring, hellige skrifter, mirakler, martyrer og indre erfaringer. Og om dem alle har ærefrygten for, hvad de hørte på moders skød og lærte at tro fra de spæde år, draget sin hellige, indviede mur. Ve dig, om du bryder den!